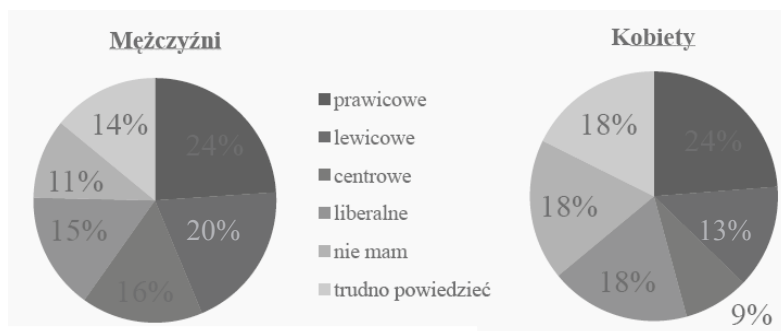

Iwona LATKOWSKA, Łukasz LEŻUCH, Tomasz SKOWRON
Magdalena SZWED (opieka naukowa)

Komunikat w sprawie wyników badań terenowych dotyczących preferencji wyborców politycznych w Częstochowie – wrzesień 2011

W ostatnich dniach września 2011 roku studenci Instytutu Nauk Politycznych Wydziału Filologiczno-Historycznego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie w składzie: Paweł Jagusiak, Miłosz Kulawik, Iwona Latkowska, Łukasz Leżuch, Martyna Misiaszek, Adrian Musiał, Tomasz Skowron, Aleksandra Zając, przy współpracy z Telewizją Orion, przeprowadzili badania terenowe, mające na celu uzyskanie informacji o preferencjach wyborczych mieszkańców miasta Częstochowy przed nadchodzącymi wyborami parlamentarnymi. W badaniach wzięło udział 330 mieszkańców miasta uprawnionych do głosowania. W przeprowadzonych badaniach podstawową metodą zbierania informacji był sondaż diagnostyczny z pomocą techniki ankiety. Do realizacji wybranej techniki badawczej posłużono się narzędziem badawczym zwanym kwestionariuszem ankiety.

Pierwsze zadane respondentom pytanie dotyczyło ich preferencji wyborczych.

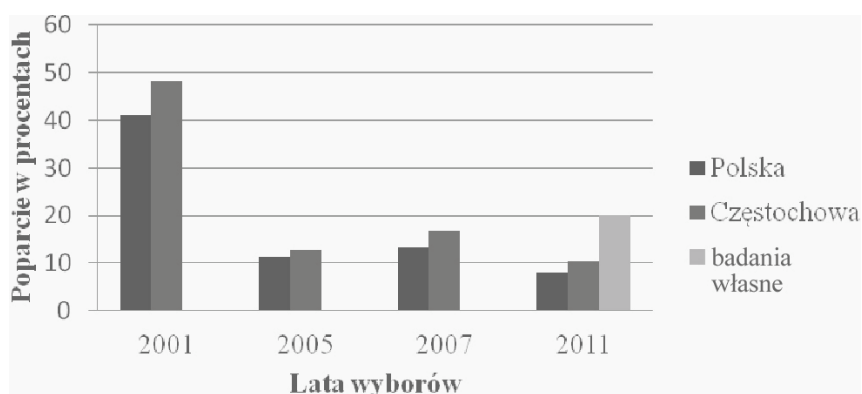

Wykres 1. Jakiej są Pani/Pana preferencje wyborcze?

Źródło: badania własne.

Z analizy badań wynika, że wśród mieszkańców Częstochowy dominują preferencje prawicowe, które zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet zadeklarowało 24% badanych. Poglądy lewicowe zadeklarowało 20% mężczyzn oraz 13% kobiet, również poglądy centrowe mają więcej zwolenników wśród mężczyzn (16%) niż wśród kobiet (9%). Natomiast więcej kobiet niż mężczyzn posiada poglądy liberalne, jest to odpowiednio 18 i 15%. Preferencji wyborczych ze względu na poglądy nie posiada 11% mężczyzn i 18% kobiet, natomiast 14% mężczyzn i 18% kobiet trudno jest owe preferencje jednoznacznie określić (wykres 1).

Wysokie poparcie dla prawicy było zaskakujące dla badających, zważywszy na fakt, że obecny prezydent oraz większość radnych miasta Częstochowy reprezentuje Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD). Wykres poniżej pokazuje również, że partie lewicowe miały w Częstochowie większe poparcie procentowe w stosunku do wyników krajowych (wykres 2).

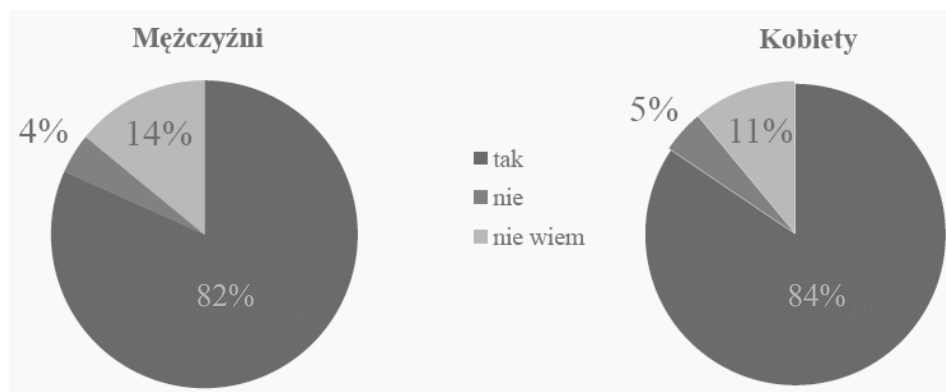

Wykres 2. Poparcie dla lewicy w Częstochowie

Źródło: www.pkw.gov.pl; badania własne.

Z analizy powyższego wykresu, przedstawiającego wyniki wyborów w poszczególnych latach dla partii lewicowych, możemy wnioskować, że w roku 2001 partie te miały w Częstochowie poparcie o prawie 10% wyższe niż w całym kraju, w roku 2005 różnica wyniosła już tylko ok. 1%. W 2007 roku partie lewicowe uzyskały w Częstochowie wynik o 2% wyższy niż w skali kraju. W 2011 różnica wynosiła 1% przewagi Częstochowy, i mimo że ankietowani deklarowali poparcie na poziomie 20%, ogólny wynik partii lewicowych był najniższy w ostatnich latach i wyniósł 10%.

Kolejnym poruszonym przez studentów problemem była frekwencja, a uzyskane wyniki ilustrują poniższe wykresy.

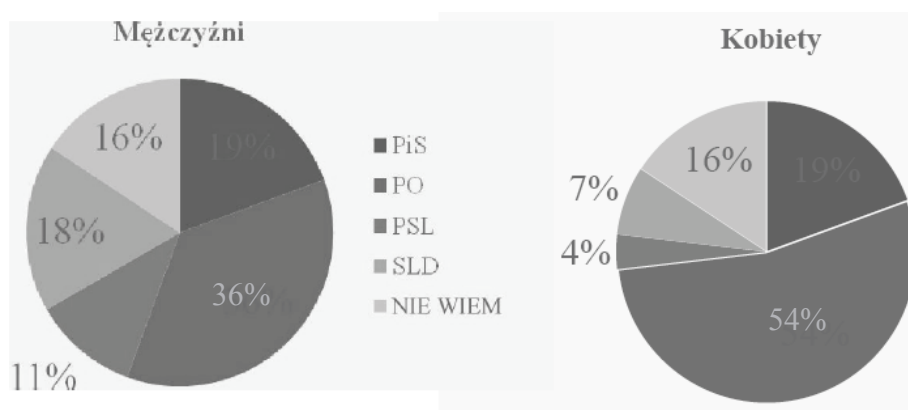

Wykres 3. Czy weźmie Pan/i udział w najbliższych wyborach do Parlamentu RP?

Źródło: badania własne.

Z analizy badań wynika ze ponad 80% kobiet i mężczyzn zadeklarowało chęć udziału w wyborach do parlamentu, co niestety nie znalazło odzwierciedlenia w rzeczywistości, ponieważ realna frekwencja w Częstochowie wyniosła 47,52%¹. W czasie przeprowadzania badań już 4% mężczyzn oraz 5% kobiet było pewnych, że nie weźmie udziału w wyborach, natomiast 14% mężczyzn i 11% kobiet było niezdecydowanych (wykres 3).

Aby móc sprawdzić, jak zmieniają się preferencje mieszkańców Częstochowy, respondentom zostało zadane pytanie o to, na którą partię oddali swój głos w poprzednich wyborach, wyniki ukazują wykres 4.

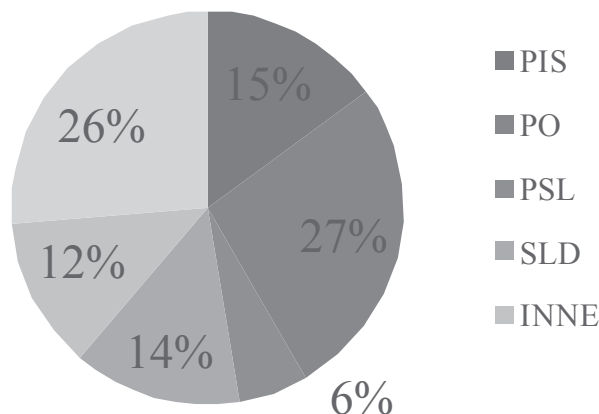
Wykres 4. Na jakie ugrupowanie oddał/a Pan/i głos w poprzednich wyborach do parlamentu RP?

Źródło: badania własne.

¹ Źródło: <http://wybory2011.pkw.gov.pl/att/240000/pl/okr-28.html#tabs-1> [stan z 14.01.2012].

Badania wykazały, że w 2007 roku największym poparciem cieszyła się Platforma Obywatelska (PO), zarówno wśród kobiet (54%), jak i mężczyzn (36%). Na drugim miejscu uplasowało się Prawo i Sprawiedliwość (PiS) z wynikiem po 19% u obu płci. Trzecie miejsce z poparciem na poziomie 18% wśród mężczyzn i 7% wśród kobiet zajął Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD). Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL) otrzymało wśród mężczyzn 11% poparcia, natomiast wśród kobiet 4%. Dokonanego wyboru nie pamięta 16% zarówno mężczyzn, jak i kobiet.

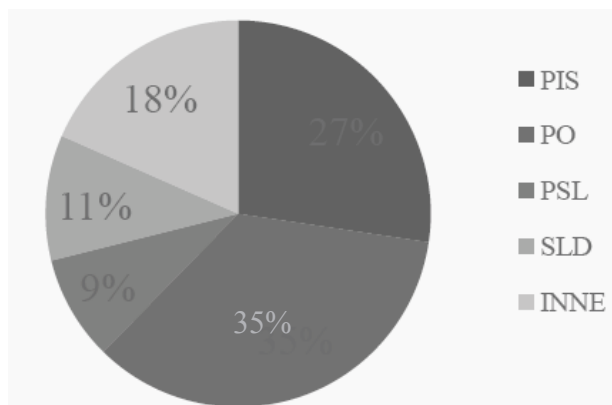
Na szczególną uwagę zasługuje odpowiedź na pytanie, w którym poproszono respondentów o wskazanie kandydatów z ugrupowań, na które zamierzają zagłosować w tegorocznych wyborach. Wyniki tego badania przedstawiały się następująco: 27% odpowiedziało, że wybierze kandydata Platformy Obywatelskiej (PO), 15% odda swój głos na kandydata Prawa i Sprawiedliwości (PiS), 14% na przedstawiciela Sojuszu Lewicy Demokratycznej (SLD), a 6% na kandydata Polskiego Stronnictwa Ludowego (PSL). Na inne niż wymienione w ankiecie ugrupowanie odda głos 12% respondentów, a 26% nie wie, na kogo zagłosuje (wykres 5.)

Wykres 5. Na które ugrupowanie zamierza Pan/i oddać swój głos?

Źródło: badania własne.

Wyniki badania sondażowego znalazły odzwierciedlenie w dniu wyborów. W Częstochowie wygrały partie „prawicowe”: Platforma Obywatelska (PO) otrzymała 35% a Prawo i Sprawiedliwość (PiS) 27%, następnie Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD) 11%, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL) 9% i 18% wybrało inne ugrupowania polityczne (wykres 6).

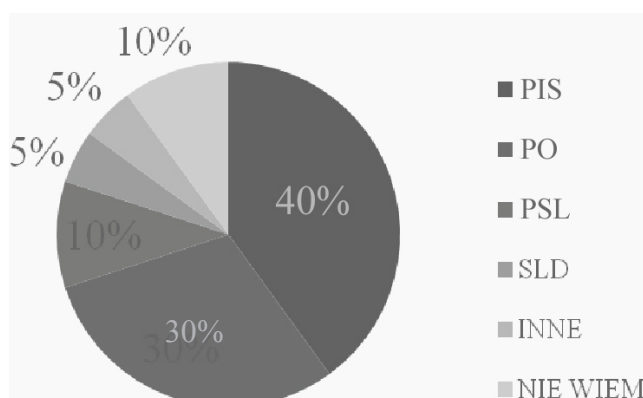

Wykres 6. Wyniki wyborów dla miasta Częstochowy

Źródło: www.pkw.gov.pl [stan z 14.01.2012].

Przeprowadzone badania pozwoliły zaobserwować zmianę, jaka dokonała się w preferencjach wyborczych częstochowian. „Lewicowa” przez lata Częstochowa w coraz większym stopniu przesuwana jest w stronę „prawicy”.

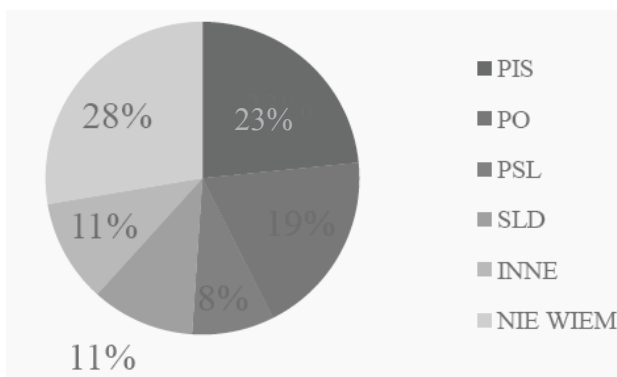
Z analizy badań można wnioskować, że poziom wykształcenia respondentów ma wpływ na preferencje wyborcze. Elektorat z podstawowym wykształceniem najchętniej oddałby swoje głosy na Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL) – 40%, które w rzeczywistości uplasowało się na miejscu piątym. W drugiej kolejności głosy respondentów z podstawowym wykształceniem zostałyby oddane na Prawo i Sprawiedliwość (PiS) – 30%, następnie na Platformę Obywatelską (PO) – 10% i Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD) – 5%. Również 5% poparcia otrzymałyby inne partie, a 10% badanych z wykształceniem podstawowym nie wie, na kogo odda swój głos (wykres 7).

Wykres 7. Wykształcenie podstawowe

Źródło: badania własne.

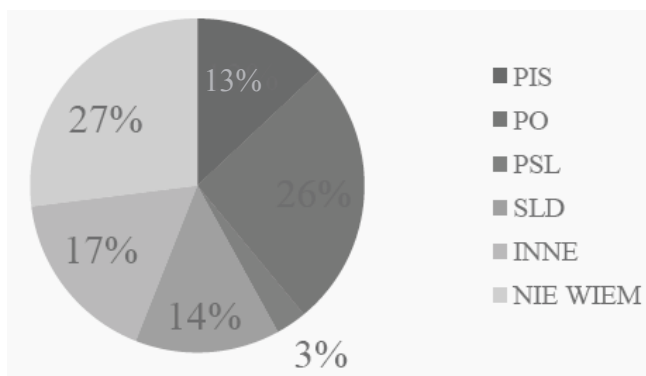
Poparcie dla Polskiego Stronnictwa Ludowego (PSL) zaczęło spadać i wynosiło już tylko 8%, kiedy kwestionariusz został skierowany do respondentów z wykształceniem zawodowym. Wówczas poparcie dla Prawa i Sprawiedliwości (PiS) sięgało 23%, Platformy Obywatelskiej (PO) 19% i Sojuszu Lewicy Demokratycznej (SLD) 11%. Również 11% badanych z zawodowym wykształceniem oddałoby głos na inne startujące w wyborach ugrupowanie, a aż 28% nie wie, na którą partię głosować (wykres 8).

Wykres 8. Wykształcenie zawodowe

Źródło: badania własne.

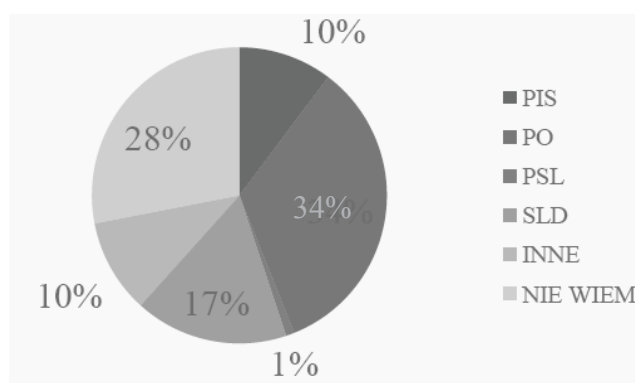
Wśród wyborców legitymujących się wykształceniem średnim dominowali zwolennicy Platformy Obywatelskiej (PO) – 26%, następnie Sojuszu Lewicy Demokratycznej (SLD) – 14%, Prawa i Sprawiedliwości (PiS) – 13% i Polskiego Stronnictwa Ludowego (PSL) – 3%. Natomiast 17% respondentów twierdziło, że zagłosuje na inną partię, a aż 27% nie wie, na kandydata którego ugrupowania odda swój głos (wykres 9).

Wykres 9. Wykształcenie średnie

Źródło: badania własne.

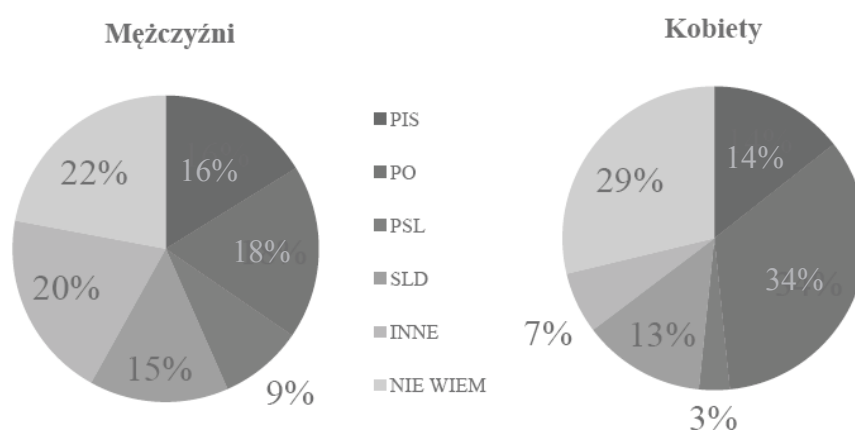
Podobne preferencje wyborcze wykazali respondenci z wyższym wykształceniem, którzy na Platformę Obywatelską (PO) oddaliby aż 34% głosów. Wśród nich Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD) uzyskałby 17%, Prawo i Sprawiedliwość (PiS) 10%, a Polskie Stronictwo Ludowe (PSL) tylko 1%. Natomiast 10% mieszkańców wybierze inną partię polityczną. Duży odsetek osób, bo aż 28%, jeszcze nie wie, na kandydata którego ugrupowania zagłosuje (wykres 10).

Wykres 10. Wykształcenie wyższe

Źródło: badania własne.

W przeprowadzonych badaniach zauważa się niewielkie różnice między preferencjami wyborczymi a kategorią płci. Zarówno wśród mężczyzn, jak i wśród kobiet największym poparciem cieszyły się Platforma Obywatelska (PO) i Prawo i Sprawiedliwość (PiS), a następnie Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD) i Polskie Stronictwo Ludowe (PSL).

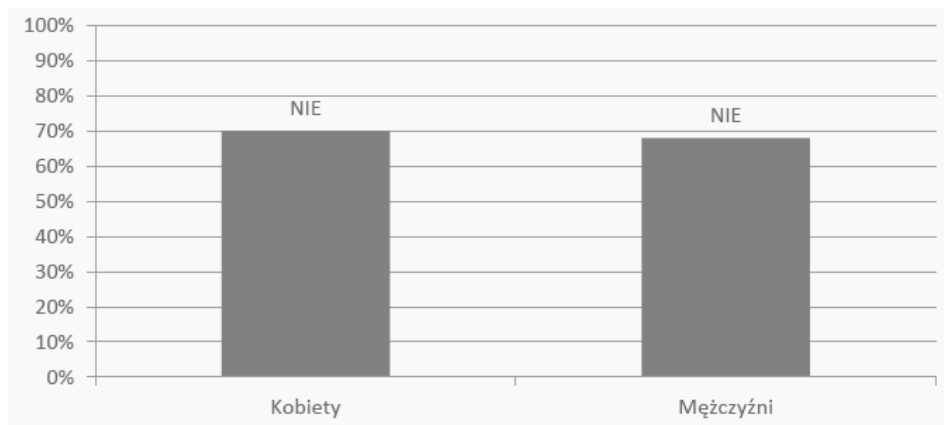
Wykres 11. Preferencje wyborcze a płeć

Źródło: badania własne.

Wśród mężczyzn poparcie dla Platformy Obywatelskiej (PO) wyniosło 18%, dla Prawa i Sprawiedliwości (PiS) 16%, dla Sojuszu Lewicy Demokratycznej (SLD) 15%, a Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL) uzyskało wynik 9%. Oprócz tego aż 20% mężczyzn przyznało, że zgłasza na inną partię polityczną, a 22% nie wiedziało, na którą partię chciałoby oddać głos (wykres 11).

Głosy kobiet rozłożyłyby się następująco: na Platformę Obywatelską (PO) – 34%, Prawo i Sprawiedliwość (PiS) – 14%, Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD) – 13%. Niskie poparcie wśród kobiet uzyskało Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), na które zgłaszałyby jedynie 3% respondentek. Aż 29% badanych kobiet nie wie, jakie ugrupowanie wybierze, a 7% respondentek zgłaszałyby na kandydata innej partii (wykres 11).

Dwa miesiące przed wyborami w Internecie ruszyła głośna akcja „stop jedynek”. Autorzy protestu namawiają na łamach stron internetowych oraz Facebooka do nieoddawania głosów na osoby startujące z pierwszego miejsca na liście wyborczej. Kandydaci takie miejsce zapewnili sobie poprzez wpływ w partii, czego nie możemy pomylić z aktywnym działaniem bądź innymi zasługami. Osoby z jedynekami to na pewno osoby medialne i najczęściej rozpoznawalne. Obsadzanie ważnych działaczy partyjnych na pierwszych miejscach list sprowadza wyborców do roli „marionetek”². Tylko w sporadycznych przypadkach osoba startująca z pierwszego miejsca na liście partii otrzymuje mniej niż 10% głosów w swoim okręgu wyborczym³. A jak do tego apelu odnieśli się respondenci?

Wykres 12. Czy odda Pan/i głos na „jedynekę” z wybranej przez siebie listy?

Źródło: badania własne.

² Źródło: <http://www.echodnia.eu> [stan z 20.01.2012].

³ Źródło: <http://jaroslawflis.blog.onet.pl> [stan z 20.01.2012].

Zarówno mężczyźni, jak i kobiety zgodnie zdecydowali nie głosować na pierwszą osobę z listy. W wypadku kobiet było to 70% pytanych, a w wypadku mężczyzn 68% (wykres 12). Wyniki badań tłumaczą pojawienie się w tych wyborach „wielkich przegranych”, jak nazywa serwis Onet.pl osoby, które pomimo rozpoznawalnych nazwisk i pierwszych miejsc na listach nie uzyskały dobrych lub zadowolających wyników. Są nimi m.in.

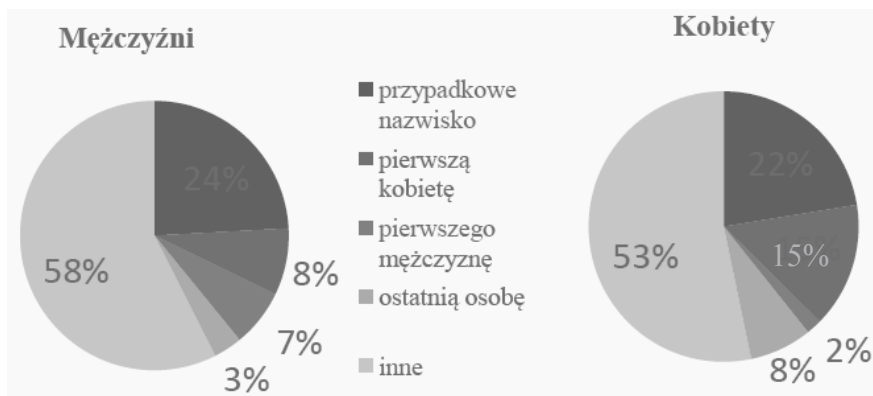
- Cezary Grabarczyk, wyróżniany przez tygodnik „Polityka” w rankingu najlepszych posłów IV i V kadencji sejmu, startujący z 1 miejsca na liście Platformy Obywatelskiej (PO) w okręgu łódzkim, zdobył w tych wyborach 6,78% głosów. Polityk jednak uzyskał mandat poselski.
- Paweł Ponceyljusz, przewodniczący Polska Jest Najważniejsza (PJN), startując z pierwszego miejsca w okręgu wyborczego nr 19 (OKW Warszawa I), zdobył 2,48%.
- Minister finansów Jacek Rostowski, choć zdobył mandat dzięki wynikowi Donalda Tuska, to sam uzyskał bardzo skromny wynik – poparło go niewiele ponad 1% wyborców.
- Elżbieta Jakubiak, która startowała w wyborach z pierwszego miejsca na liście Polska Jest Najważniejsza (PJN), zdobyła 1,38% głosów.
- Tomasz Kalita, rzecznik prasowy Sojuszu Lewicy Demokratycznej (SLD), który startował z pierwszego miejsca w okręgu wyborczym nr 13 (OKW Kraków II), zdobył jedynie 1,66%.

Nasuwa się pytanie, na kogo będą głosować respondenci? Autorzy akcji „stop jedynkom” namawiali wyborców do niegłosowania na pierwsze osoby z list, ale nie tylko. Namawiali również do nieoddawania głosów na osoby, które już pełniły mandat poselski lub senatorski, a także na te, które osiągnęły wiek emerytalny, czyli na kobiety w wieku powyżej 60 lat oraz na mężczyzn w wieku powyżej 65 lat. Przygotowano też nowe hasło dla babć: „Babciu, zamiast popierać w wyborach dziadków, zagłosuj na wnuka”. Jeden i drugi postulat pomysłodawcy akcji definiują chęcią wprowadzenia do polityki nowych twarzy i poglądów oraz ludzi młodych⁴.

W odpowiedzi na powyższe pytanie respondenci mieli do wyboru: przypadkowe nazwisko, pierwszą kobietę, pierwszego mężczyznę, ostatnią osobę i inne.

---

⁴ Źródło: <http://www.echodnia.eu> [stan z 20.01.2012].

Wykres 13. Jeśli nie odda Pan/i głosu na „jedynekę”, to odda go Pan/i na:

Źródło: badania własne.

Zarówno mężczyźni, jak i kobiety nie podali wyraźnych kryteriów, jakimi kierują się przy wyborze kandydata. Najwyższy wynik uzyskała odpowiedź „inne”, kolejno 53% w wypadku kobiet i 58% w wypadku mężczyzn. Następną odpowiedzią, na którą wskazało 22% kobiet oraz 24% mężczyzn, było „przypadkowe nazwisko”. Trzecią w kolejności odpowiedzią dla 15% kobiet i 8% mężczyzn była opcja głosowania na „pierwszą kobietę” (wykres 13).

Należy podkreślić, że w okręgu Częstochowskim kobiety pokonały mężczyzn i uzyskały największe poparcie:

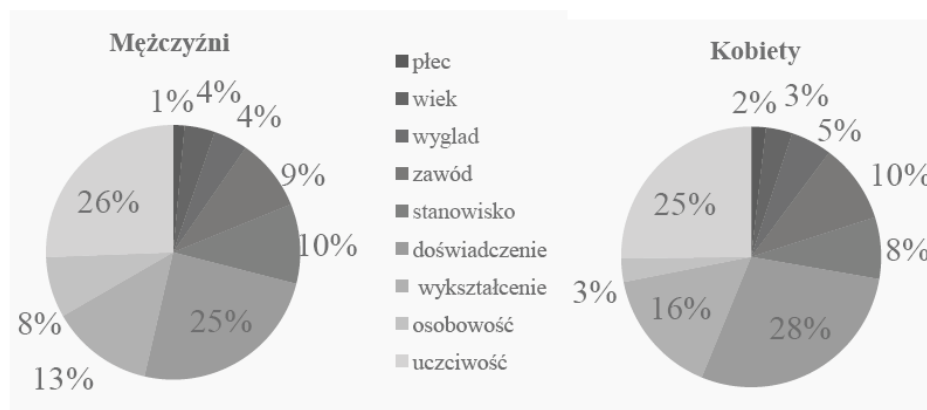
- Jadwiga Wiśniewska – Prawo i Sprawiedliwość (PiS) – 34 491 głosów (15,36%)
- Halina Rozpondek – Platforma Obywatelska (PO) – 23 722 głosów (10,57%)
- Izabela Leszczyńska – Platforma Obywatelska (PO) – 18 737 głosów (8,35%)

Obowiązujące parytety, tj. zagwarantowane obecności 35% kobiet na listach wyborczych, mogły mieć wpływ na wynik wyborów. Możemy już zdecydowanie mówić o zmniejszeniu dyskryminacji politycznej kobiet, o co aktywnie walczyły działaczki Kongresu Kobiet. Dzięki temu także niweluje się pojęcie „szklanego sufitu”⁵, którym określa się niewidzialną barierę dzielącą wykształcone i pełne ambicji kobiety od najwyższych stanowisk. Ostatnie wybory dowiodły, iż kobiety są również dobrymi politykami, a czasem nawet lepszymi od niektórych mężczyzn. Kobiety na stanowiskach rządowych bardzo silnie angażują się w powierzone im zadania, bronią takich wartości, jak: zdrowie publiczne, opieka nad dziećmi i osobami starszymi, a przede wszystkim nie myślą w kategoriach walki, ale zadania⁶.

⁵ A. Titkow, *Szklany sufit, Bariery i ograniczenia karier kobiet*, Wyd. Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2003, s. 8.

⁶ H. Fisher, *Pierwsza płęć*, Wyd. Jacek Santorski Wydawnictwa Biznesowe, Warszawa 2003, s. 206.

Jako ostatnie zostało zadane respondentom pytanie: „Przy wyborze kandydata do Parlamentu ważne dla Pani/Pana jest?”. W odpowiedzi na pytanie respondenci mieli do wyboru jedną spośród dziewięciu cech, takich jak: płeć, wiek, wygląd, zawód, stanowisko, doświadczenie, wykształcenie, osobowość, uczciwość.

Wykres 14. Przy wyborze kandydata do Parlamentu ważne dla Pani/Pana jest?

Źródło: badania własne.

Można zauważyć minimalne różnice w odpowiedziach mężczyzn i kobiet. Dla 28% pytanych kobiet najważniejszą cechą jest doświadczenie, natomiast dla 26% mężczyzn najważniejsza jest uczciwość, którą wybrało 25% kobiet. Kobiety wskazywały następnie na wykształcenie (16%), zawód (10%), stanowisko (8%), wygląd (5%), wiek (3%) i na końcu płeć (2%), która zgodnie była najrzadziej podawaną odpowiedzią zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. Dla mężczyzn najważniejsza jest uczciwość, tę cechę wskazało 26% ankietowanych, następnie doświadczenie 25%, wykształcenie 13%, stanowisko 10%, zawód 9%, osobowość 8%, wygląd 4%, wiek 4% oraz płeć 1% (wykres 14).

W wyborach parlamentarnych, które odbyły się dnia 9 października 2011 roku w okręgu częstochowskim, do Sejmu dostało się siedmiu kandydatów, wymienionych poniżej według ilości uzyskanych głosów:

- **Jadwiga Wiśniewska** – Prawo i Sprawiedliwość (PiS) – 34 491 głosów (15,36%)⁷;
- **Halina Rozpondek** – Platforma Obywatelska (PO) – 23 722 głosów (10,57%)⁸;

⁷ **Jadwiga Wiśniewska** – data i miejsce urodzenia: 02.07.1963, Myszków; wykształcenie: wyższe; ukończona szkoła: Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Wydział Humanistyczny; zawód: pedagog.

⁸ **Halina Rozpondek** – data i miejsce urodzenia: 25.05.1950, Częstochowa; wykształcenie: wyższe; ukończona szkoła: Uniwersytet Wrocławski, Wydział Filologiczny, bibliotekoznawstwo – magister (1973); Politechnika Częstochowska, ekonomia i zarządzanie (2001); zawód: bibliotekoznawca.

- **Izabela Leszczyna** – Platforma Obywatelska (PO) – 18 737 głosów (8,35%)⁹;
- **Artur Bramora** – Ruch Palikota (RP) – 10 610 głosów (4,73%)¹⁰;
- **Szymon Giżyński** – Prawo i Sprawiedliwość (PiS) – 9 146 głosów (4,07%)¹¹;
- **Grzegorz Sztolcman** – Platforma Obywatelska (PO) – 8 926 głosów (3,98%)¹²;
- **Marek Balt** – Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD) – 5 373 głosów (2,40%)¹³.

Natomiast do Senatu wybrani zostali:

- **Andrzej Szewiński** – Platforma Obywatelska (PO) – 37 000 głosów¹⁴;
- **Jarosław Lasecki** – Platforma Obywatelska (PO) – 50 000 głosów¹⁵.

Z analizy społeczno-demograficznej parlamentarzystów z okręgu częstochowskiego wybranych w wyborach w 2011 roku wynika, że 90% z nich to rdzenni mieszkańcy tego regionu, w 90% posiadający wykształcenie wyższe. Prawie 80% to reprezentanci nauk humanistycznych. Największą liczbę stanowili posłowie i senatorowie w przedziale wiekowym 38–50 lat. Średnia wieku parlamentarzystów wynosiła 48 lat. Najmłodszy parlamentarzysta w chwili wyboru miał 38, a najstarszy – 61.

---

⁹ **Izabela Leszczyna** – data i miejsce urodzenia: 03.09.1962, Częstochowa; wykształcenie: wyższe; ukończona szkoła: Uniwersytet Jagielloński, Wydział Filologiczny, filologia polska – magister (1989); Akademia Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, filozofia i etyka (1995); Uniwersytet Jagielloński, zarządzanie jakością (2005); zawód: nauczyciel konsultant.

¹⁰ **Artur Bramora** – data i miejsce urodzenia: 10.10.1972, Myszków; wykształcenie: średnie policealne/pomaturalne; ukończona szkoła: Prywatne Policealne Studium Optyczne, optyka okularowa (1997); zwód: optyk.

¹¹ **Szymon Giżyński** – data i miejsce urodzenia: 08.03.1956, Częstochowa; wykształcenie: wyższe; ukończona szkoła: Uniwersytet Śląski, Wydział Filologiczny, filologia polska – magister (1979); zawód: poseł.

¹² **Grzegorz Sztolcman** – data i miejsce urodzenia: 23.05.1962, Częstochowa; wykształcenie: wyższe; ukończona szkoła: Śląska Akademia Medyczna, Wydział Lekarski; Politechnika Częstochowska, Zarządzanie w ochronie zdrowia (2000); zawód: lekarz (1988).

¹³ **Marek Balt** – data i miejsce urodzenia: 08.04.1973, Częstochowa; wykształcenie: wyższe; ukończona szkoła: Politechnika Częstochowska, Wydział Zarządzania, ekonomika i zarządzanie przedsiębiorstwem – inżynier (1999); Politechnika Częstochowska, Wydział Zarządzania, zarządzanie przedsiębiorstwem – magister (2001); zawód: inżynier ekonomista.

¹⁴ **Andrzej Szewiński** – Platforma Obywatelska (PO) – data i miejsce urodzenia: 20.02.1970, Warszawa; wykształcenie: wyższe; ukończona szkoła: Instytut Kultury Fizycznej Wydziału Pedagogicznego w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Częstochowie.

¹⁵ **Jarosław Lasecki** – Platforma Obywatelska (PO) – data i miejsce urodzenia: 01.06.1961, Myszków; wykształcenie: wyższe; ukończona szkoła: w latach 1980–1985 studiował na Wydziale Mechanicznym Politechniki Krakowskiej. Studia kontynuował w latach 1985–1990 na Uniwersytecie Paderborn oraz na Uniwersytecie RWTH (Rheinisch-Westfälische Technische Hochschule) w Akwizgranie.